

Examen VMBO-KB

2017

tijdvak 1
dinsdag 16 mei
9.00 - 11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE KB

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 42 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 60 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Staatsinrichting van Nederland

- 2p 1 Een invulopdracht over een nieuwe grondwet:
- 1 In het jaar ... (**1848 / 1852**) ... werd in Nederland een nieuwe grondwet gemaakt.
 - 2 De opdracht voor de nieuwe grondwet werd gegeven door koning ... (**Willem I / Willem II**).
 - 3 De nieuwe grondwet was vooral een wens van ... (**liberalen / socialisten**).
- Kies telkens uit de twee mogelijkheden.
Doe het zo:
zin 1: ... (kies uit: 1848 / 1852)
zin 2: ... (kies uit: Willem I / Willem II)
zin 3: ... (kies uit: liberalen / socialisten)
- Gebruik bron 1.*
- 2p 2 Wat moet er op de stippellijnen bij **(1)** en **(2)** worden ingevuld?
Doe het zo:
Bij 1 hoort ... (noem naam van de politieke partij).
Bij 2 hoort ... (noem naam van de leider).
- Gebruik bron 2.*
- 2p 3 Hieronder staan vier rechten:
- amendement
 - enquête
 - initiatief
 - interpellatie
- Van welk recht maakt het Kamerlid gebruik? Hoort dit recht bij de **Eerste Kamer** of bij de **Tweede Kamer**?
- Doe het zo:*
Het Kamerlid maakt gebruik van het recht van ... (schrijf recht op).
Dit recht hoort bij de ... (kies uit: Eerste Kamer of Tweede Kamer).
- Gebruik bron 3.*
- 1p 4 Aletta Jacobs was het niet eens met deze twee wetsartikelen.
→ Met welk politiek standpunt van Aletta Jacobs botsen deze wetsartikelen?

Gebruik bron 4.

1p 5 Over welk onderwerp gaat de bron?

- A over emancipatie van protestanten
- B over emancipatie van rooms-katholieken
- C over invoering van algemeen kiesrecht
- D over invoering van vrouwenkiesrecht

2p 6 Hieronder staan drie uitgangspunten van politieke groeperingen rond 1900:

- 1 Belangrijke industrie hoort in handen van de staat te zijn en niet in privébezit.
- 2 De Bijbel is de basis voor alle politieke standpunten en ideeën.
- 3 De vrijheid van het individu is heel belangrijk en daarom moet de rol van de overheid beperkt zijn.

Hieronder staan vier groeperingen:

- a confessionelen
- b feministen
- c liberalen
- d socialisten

→ Geef per uitgangspunt aan welke groepering erbij hoort. **Let op!** Er blijft één groepering over.

Doe het zo:

Bij 1 hoort ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met 3)

Gebruik bron 5.

1p 7 Welke mening is in de tekening te herkennen?

- A een liberale mening, omdat het algemeen kiesrecht en de achturige werkdag als een bedreiging worden gezien
- B een liberale mening, omdat het algemeen kiesrecht en de achturige werkdag voor arbeiders bereikbaar zijn
- C een socialistische mening, omdat het algemeen kiesrecht en de achturige werkdag als een bedreiging worden gezien
- D een socialistische mening, omdat het algemeen kiesrecht en de achturige werkdag voor arbeiders bereikbaar zijn

Gebruik bron 6.

1p 8 Volgens de schrijver van de brief is het kiesstelsel uit 1915 ouderwets.
→ Wat wordt bedoeld met het 'bestaande stelsel'?

- 2p 9 Politieke leiders proberen altijd een politiek doel te bereiken. Dat was in 1848 en 1917 ook al zo.
→ Noem per jaartal de naam van een **politieke leider** en het **politieke doel** dat die leider toen heeft bereikt.
Doe het zo:
In 1848 bereikte ... (noem politieke leider) het politieke doel: ... (noem doel).
In 1917 bereikte ... (noem politieke leider) het politieke doel: ... (noem doel).
- 1p 10 In 1992 was er oorlog in het voormalige land Joegoslavië. Op verzoek van de Verenigde Naties stuurde het kabinet Nederlandse militairen naar Srebrenica om de mensen in die stad te beschermen. Toch zijn er veel mensen vermoord. Er is in opdracht van het Nederlandse kabinet onderzoek gedaan naar deze gebeurtenis. Naar aanleiding van de conclusie van het onderzoek nam het kabinet ontslag. Het besluit van het kabinet om ontslag te nemen past bij een onderdeel uit de grondwet. Welk onderdeel is dat?
A constitutionele monarchie
B ministeriële verantwoordelijkheid
C onschendbaarheid van de koning
D vrijheid van meningsuiting
- 1p 11 Stel, de bevolking mag zich uitspreken over een besluit van het kabinet. Er kan vóór of tegen het besluit gestemd worden.
→ Hoe wordt zo'n stemming genoemd?
- 2p 12 In Nederland zijn er rechtstreekse verkiezingen op vier verschillende niveaus:
– lokaal
– regionaal
– landelijk
– internationaal
Hieronder staan vijf volksvertegenwoordigingen:
a Eerste Kamer
b Europees Parlement
c gemeenteraad
d Provinciale Staten
e Tweede Kamer
→ Geef per niveau aan welke volksvertegenwoordiging **rechtstreeks** wordt gekozen. **Let op!** Er blijft één volksvertegenwoordiging over.
Doe het zo:
Bij lokaal niveau hoort ... (vul letter van volksvertegenwoordiging in).
(enzovoort tot en met internationaal)

1p 13 Een invulopdracht:
Als je vindt dat de overheid je niet goed heeft behandeld, kun je contact opnemen met een persoon die speciaal is benoemd om je klacht in behandeling te nemen, de (.....). Uiteindelijk doet de (.....) een uitspraak over je klacht. Hij kan geen straf opleggen, maar in de meeste gevallen wordt zijn advies wel serieus genomen.
Op de beide stippellijnen moet hetzelfde begrip worden ingevuld.
→ Welk begrip is dat?

1p 14 Nederland is een rechtsstaat.
Welke kenmerken horen bij een rechtsstaat?

A	de financiële gelijkstelling van bijzonder onderwijs	+	de gelijkstelling van burgers voor de wet
B	de financiële gelijkstelling van bijzonder onderwijs	+	uitbreiding van de macht van de koning
C	de scheiding van machten	+	de gelijkstelling van burgers voor de wet
D	de scheiding van machten	+	uitbreiding van de macht van de koning

Historisch overzicht vanaf 1900

Gebruik bron 7.

2p 15 De prent is verschenen ná de moord op Frans Ferdinand en vóór het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Iemand beweert dat uit de bron blijkt dat er een grote kans bestaat dat er oorlog uitbreekt.
→ Noem twee onderdelen uit de bron waaruit blijkt dat deze bewering juist is.

Doe het zo:

onderdeel 1: ... (omschrijf onderdeel uit de bron)

onderdeel 2: ... (omschrijf onderdeel uit de bron)

Gebruik bron 8.

1p 16 Welk begrip past bij de bron?

- A distributiesysteem
- B economische crisis
- C mobilisatie
- D schoolstrijd

Gebruik bron 9.

- 2p 17 Gaat dit computerspel over de **Eerste** of over de **Tweede** Wereldoorlog? Verklaar je keuze met behulp van een onderdeel uit de bron.

Doe het zo:

Dit computerspel gaat over de ... (kies uit: Eerste of Tweede) Wereldoorlog.

Dat is te zien aan ... (noem een onderdeel uit de bron).

- 2p 18 Het jaar 1917 is een belangrijk jaar tijdens de Eerste Wereldoorlog. Hieronder staan vier mogelijke redenen waarom het jaar 1917 belangrijk is:

- 1 De Verenigde Staten gaan meedoen met de oorlog.
- 2 Oostenrijk-Hongarije beëindigt de deelname aan de oorlog.
- 3 Rusland beëindigt de deelname aan de oorlog.
- 4 Turkije gaat meedoen met de oorlog.

→ Welke **twee** redenen zijn juist? Schrijf alleen de nummers op.

- 2p 19 In het Verdrag van Versailles stonden enkele maatregelen die gericht waren tegen Duitsland.

Hieronder staan drie mogelijke maatregelen tegen Duitsland:

- 1 Duitsland moet afstand doen van grondgebied.
- 2 Duitsland moet een groter leger krijgen.
- 3 Duitsland moet herstelbetalingen betalen.

→ Geef per maatregel aan of deze **wel** of **niet** in het Verdrag van Versailles stond.

Doe het zo:

Maatregel 1 stond wel/niet (maak een keuze) in het Verdrag van Versailles.

(enzovoort tot en met maatregel 3)

Gebruik bron 10.

- 2p 20 Deze prent gaat over een politicus uit de jaren dertig.

→ Hoe heet deze politicus? Geef ook een reden waarom de prent past bij zijn politiek in de jaren dertig.

Doe het zo:

De politicus heet ... (noem politicus).

De prent past bij zijn politiek in de jaren dertig, omdat ... (geef reden).

- 1p 21 In de jaren dertig moesten Nederlandse werklozen twee keer per dag hun stempelkaart laten stempelen.

→ Wat wilde de overheid met deze maatregel voorkomen?

- 1p 22 In 1933 werden in Duitsland de volgende wetten aangenomen:
- 1 Alle jeugdbewegingen worden opgeheven met uitzondering van de Hitlerjugend en de BDM (Bond van Duitse Meisjes).
 - 2 Alle politieke partijen, behalve de NSDAP, worden verboden.
 - 3 Alle vakbonden worden opgeheven en vervangen door het Arbeidsfront van de nationaal-socialisten.
- Waarvan zijn deze drie wetten een voorbeeld?
- A van censuur
 - B van democratisering
 - C van gelijkschakeling
 - D van indoctrinatie

Gebruik bron 11.

- 1p 23 Tijdens de Tweede Wereldoorlog reageerden Nederlanders heel verschillend op de Duitse bezetting. Welke reactie hoort bij de Nederlandse medewerker van de Duitse geheime dienst?
- A aanpassing
 - B collaboratie
 - C onderduiken
 - D verzet

- 1p 24 Tijdens de Duitse bezetting was tussen 1941 en 1945 in Nederland maar één politieke partij toegestaan.
→ Welke partij was dat?

- 1p 25 Tijdens de Tweede Wereldoorlog vluchtte de Nederlandse regering naar Groot-Brittannië. Daar werd afgesproken dat de Nederlandse regering een kwartier zendtijd op de Britse radio kreeg. Dit programma, Radio Oranje, werd één keer per dag uitgezonden door de BBC.
→ Noem een **politieke** reden waarom de Nederlandse regering deze zendtijd gebruikte.

Gebruik bron 12.

- 1p 26 De legenda bij de kaart moet nog worden ingevuld. Wat moet er bij de legenda worden ingevuld bij (1) en (2)?
- A (1) = concentratiekampen en (2) = Duitse luchthavens
 - B (1) = concentratiekampen en (2) = vernietigingskampen
 - C (1) = nazi-hoofdkwartieren en (2) = Duitse luchthavens
 - D (1) = nazi-hoofdkwartieren en (2) = vernietigingskampen

Gebruik bron 13.

- 1p 27 Welk leger had het gebouw veroverd?
- A het Amerikaanse leger
 - B het Duitse leger
 - C het Nederlandse leger
 - D het Russische leger

2p **28** Hieronder staan drie militaire aanvallen:

- 1 D-day
- 2 Pearl Harbor
- 3 Hiroshima

Hieronder staan vier gebeurtenissen:

- a De Sovjet-Unie valt Duitsland aan.
 - b De Verenigde Staten en Groot-Brittannië vallen Duitsland aan.
 - c De Verenigde Staten vallen Japan aan.
 - d Japan valt de Verenigde Staten aan.
- Noem per militaire aanval de juiste gebeurtenis. **Let op!** Er blijft één gebeurtenis over.

Doe het zo:

Bij 1 hoort ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met 3)

2p **29** Hieronder staan drie omschrijvingen van personen die te maken hebben met de Tweede Wereldoorlog:

- 1 Hij had de leiding over de legers die in Oost-Europa tegen Hitler vochten.
- 2 Hij had de leiding over het land dat door Duitse luchtaanvallen op Londen werd getroffen.
- 3 Hij had de leiding over het land waar Pearl Harbor bij hoorde toen het werd aangevallen.

Hieronder staan vier namen:

- a Chroesjtsjov
- b Churchill
- c Roosevelt
- d Stalin

→ Geef per omschrijving aan welke naam daarbij hoort. **Let op!** Er blijft één naam over.

Doe het zo:

Bij 1 hoort ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met 3)

- 2p 30 Hieronder staan drie data die met de Tweede Wereldoorlog te maken hebben:
- 4 mei
 - 5 mei
 - 10 mei
- Hieronder staan vier gebeurtenissen:
- 1 Nederland capituleert.
 - 2 Nederland herdenkt de doden.
 - 3 Nederland wordt aangevallen.
 - 4 Nederland wordt bevrijd.
- Noem per datum de gebeurtenis die daarbij hoort. **Let op!** Er blijft één gebeurtenis over.
- Doe het zo:*
Bij 4 mei hoort ... (vul nummer in).
(enzovoort voor de andere twee data)
- 2p 31 Na de Tweede Wereldoorlog was er sprake van nieuwe internationale politieke spanning. De mensen in West-Europa waren bang voor een nieuwe bezetting door één bepaald land.
- Hoe werd deze politieke spanning genoemd? En voor welk land waren de mensen bang?
- Doe het zo:*
De politieke spanning werd ... genoemd.
De mensen in West-Europa waren bang voor ... (noem het land).
- 1p 32 In 1939 werd in het westen van Berlijn het nieuwe vliegveld Tempelhof geopend. Vlak na de Tweede Wereldoorlog hadden veel inwoners van Berlijn nare herinneringen aan dit vliegveld, omdat het een symbool van de nazi's was. Maar na een historische gebeurtenis in 1948 kregen de inwoners van West-Berlijn **goede** herinneringen aan dit vliegveld.
- Welke historische gebeurtenis wordt bedoeld?
- Gebruik bron 14.*
- 1p 33 Waar gaat de poster over?
- A over de invoering van de euro
 - B over de wapenwedloop in de Europese Unie
 - C over samenwerking in Oost-Europa
 - D over samenwerking in West-Europa
- 1p 34 De regering van de DDR wilde dat het land het belangrijkste sportland ter wereld zou worden. Op school was sport een hoofdvak. De rol van sport werd vastgelegd in de grondwet. De regering stond zelfs het gebruik van doping toe.
- Geef een **politieke** reden waarom de DDR-regering van het land een belangrijk sportland wilde maken.

Gebruik bron 15.

2p 35 Hieronder staan vier begrippen die te maken hebben met Nederland na 1945:

- 1 ontzuiling
- 2 Tweede Feministische Golf
- 3 verzorgingsstaat
- 4 welvaartsstijging

→ Geef per tekst aan welk begrip daarbij hoort. Schrijf alleen de nummers op. **Let op!** Er blijft één begrip over.

Doe het zo:

Bij tekst a hoort begrip ... (schrijf nummer op).
(enzovoort tot en met tekst c)

Gebruik bron 16.

1p 36 Drie christelijke partijen vormen samen in 1980 een nieuwe politieke partij: het CDA. Deze samenwerking was noodzakelijk vanwege een maatschappelijk verschijnsel dat te herkennen is in de bron.

Welk maatschappelijk verschijnsel is dat?

- A secularisatie
- B verzorgingsstaat
- C verzuiling

1p 37 Hieronder staan drie gebeurtenissen uit de geschiedenis van de Nederlandse militaire basis Soesterberg:

- 1 Er komt een Amerikaanse luchtmachtafdeling van de NAVO op het legerkamp.
- 2 Er worden Belgische vluchtelingen op het legerkamp opgevangen.
- 3 Het vliegveld bij het legerkamp wordt gebruikt voor bombardementen op Groot-Brittannië.

→ Zet de gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

Eerst ..., dan ... en ten slotte ... (vul nummers in).

1p 38 Hieronder staan vier gebeurtenissen uit de periode 1945-1990:

- 1 de bouw van de Berlijnse Muur
- 2 de oprichting van het Warschaupact
- 3 het einde van het Oostblok
- 4 het ontstaan van de oliecrisis

→ Zet de vier gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

Eerst gebeurtenis ..., dan ..., daarna ... en ten slotte ... (vul nummers in).

Gebruik bron 17.

1p 39 Naar aanleiding van een belangrijke gebeurtenis heeft de eigenaar van de auto twee letters van de landensticker weggekrast.

→ Welke gebeurtenis wordt bedoeld?

- 2p 40 Hieronder staan vier beweringen over Europa na 1990:
- 1 De NAVO krijgt minder lidstaten na afloop van de Koude Oorlog.
 - 2 Door de komst van internet neemt de wereldwijde handel af.
 - 3 Door het uiteenvallen van de Sovjet-Unie ontstaan er nieuwe landen.
 - 4 Er ontstaat een discussie over een gezamenlijke Europese munt.
- Welke **twee** beweringen zijn juist? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 18.

- 1p 41 Over welk verschijnsel in Nederland gaat het in de bron?
- A over de discussie over de verzorgingsstaat
 - B over de multiculturele samenleving
 - C over de nationale identiteitsdiscussie
 - D over het poldermodel

Gebruik bron 19.

- 2p 42 Hieronder staan drie instellingen van de Europese Unie:
- de Europese Commissie
 - het Europees Parlement
 - het Europese Hof van Justitie
- Welke **twee** instellingen horen in het schema te staan? **Let op!** Er blijft één instelling over.

Doe het zo:

Instelling 1 is ... (schrijf de naam van de instelling op).

Instelling 2 is ... (schrijf de naam van de instelling op).

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.